

การศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด :
การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดบุรีรัมย์

นายนิคม มายขุนทด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974 - 576 - 409 - 4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016076

113456460

A STUDY OF THE STATE AND PROBLEMS OF PROVINCIAL
EDUCATIONAL PLANNING : A CASE STUDY OF CHANGWAT BURI RAM

Mr. Nikom Maikhuntod

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirements for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974 - 576 - 409 - 4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด
 : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดบุรีรัมย์
โดย นายนิคม มายขุนทด
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นิคม มายขุนทด : การศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับ
จังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดบุรีรัมย์ (A STUDY OF THE STATE
AND PROBLEMS OF PROVINCIAL EDUCATIONAL PLANNING : A
CASE STUDY OF CHANGWAT BURI RAM) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.
สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์, 164 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษา
ระดับจังหวัด

ผลการวิจัยพบว่า มีสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด ดังนี้

1. การเตรียมการวางแผน : ใต้มีการกำหนดองค์ประกอบและบทบาทของ
คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องไว้อย่างเหมาะสม การเตรียมบุคลากรใช้การประชุมมากที่สุด มีการ
กำหนดปฏิทินไว้ชัดเจน แต่ขาดการจัดระบบสารสนเทศที่ดี ขาดงบประมาณจัดทำแผน มีการ
ประสานงานการวางแผนน้อย มีการศึกษานโยบายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูง และระดับ
กรมของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ไม่ศึกษานโยบายหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. การดำเนินการวางแผน : การจัดประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องน้อย
เกินไป ระยะเวลาวางแผนต้องรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมทุกสังกัด มีการพยากรณ์อนาคต กำหนดปัญหาและ
ความต้องการทางการศึกษาไว้ชัดเจน การกำหนดโครงการสอดคล้องกับนโยบาย แต่ไม่มี
การวิเคราะห์แผนงานโครงการ

3. การปฏิบัติตามแผน : ในปีที่ผ่านมาให้รับงบประมาณน้อยกว่าแผน จึงต้อง
ตัดบางโครงการออกและลดค่าใช้จ่ายในบางโครงการลง ทำให้ปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษา
จังหวัดได้น้อย

4. การติดตามประเมินผล : ไม่ได้กำหนดเกณฑ์และระบบการติดตามประเมินผล
มีการติดตามประเมินผลเฉพาะเมื่อเสร็จสิ้นโครงการเท่านั้น โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
เป็นผู้รับผิดชอบหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ ส่วนใหญ่ดำเนินการในสายงานของตน

5. การประสานงานการวางแผน : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่
ประสานงานเพื่อให้มีการใช้บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการวางแผนร่วมกัน
มีปัญหบ้างเกี่ยวกับการไม่มีอำนาจในการสั่งการ เนื่องจากระบบบริหารส่วนภูมิภาคแต่ละ
หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารโดยอิสระ

6. การประสานแผน : ส่วนใหญ่ใช้วิธีการประชุมร่วมกัน การประสานแผนยังไม่
สมบูรณ์ เนื่องจากยังไม่ได้ประสานในทุกชั้นตอนของการวางแผน และยังไม่ประสานแผนกับ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการอย่างจริงจัง ทำให้แผนงานโครงการ
มีการเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนอยู่บ้าง เป็นเหตุให้สิ้นเปลืองเวลา งบประมาณ บุคลากร

ภาควิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

NIKOM MAIKHUNTOD : A STUDY OF THE STATE AND PROBLEMS OF
PROVINCIAL EDUCATIONAL PLANNING : A CASE STUDY OF CHANGWAT
BURI RAM. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SNANCHIT
SUKONTASAP, PH.D. 164 pp.

The purpose of this study was to investigate the state and problems of the educational planning in Buri Ram.

The findings were as follows;

1. The preparatory stage. The findings indicated that the component and roles of the planning committee and working group were properly set and meeting was mainly used as a means of preparing committees. Work schedule was clearly prepared. National and ministerial policies were studied but the policies of the agencies concerned were disregarded. Lack of efficient information system, financial support for plan formulation and coordination in planning were found among major problems.
2. The planning stage. The findings indicated that the educational needs and problems were clearly identified. Projects were consistent with stated policies. However, the projects were not reviewed before including in the plan.
3. The implementation stage. It was found out that in the previous year, many projects were deleted because of budget cut.
4. The evaluation stage. The findings indicated that there was no criteria or system of evaluation. There was only summative evaluation by Changwat Education Office.
5. The coordination in planning. The findings indicated that Changwat Educational Office coordinated in common use of resources.
6. The integration of plans. The findings indicated that meeting was mainly used to integrate the plans. The integration did not exist in every stage of planning and wastage in terms of time, budget and personnel was found because of duplicated activities.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
[Signature]
[Signature]

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความเป็นปวงชนนิยมบุคคลของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ ที่ได้ทุ่มเทเอาใจใส่ให้คำแนะนำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเริ่มต้นและสำเร็จด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับกำลังใจ ได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอย่างละเอียดรอบคอบด้วยความเสียสละอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยตลอด และได้รับความช่วยเหลือ แนะนำเพิ่มเติมในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัย จาก รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยระลึกถึงในพระคุณและความกรุณาของท่านเสมอ ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการตรวจแบบสัมภาษณ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ ดร.บุญลือ ทองอยู่ ดร.ประมวล เสนาฤทธิ์ และ ดร.ปราโมทย์ เจนการ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณามอบทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 2,900 บาท

อนึ่งการที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีนั้น ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย อาทิ นางสาวรัตนติยา ม่วงทรัพย์ นางสาวอำพร บุญกล้า นายอนันต์ เตียวต้อย และนางประสพสุข มายขุนทด ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่จารีกนามไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการหรือพัฒนาสร้างสรรค์อยู่บ้าง ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีนี้เป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอน จนผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาวิจัยฉบับนี้

นิคม มายขุนทด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์	5
ประโยชน์ของการวิจัย	7
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	11
ความหมาย ความสำคัญ และความเป็นมาของการวางแผน	
การศึกษา	12
ความหมายของการวางแผน	12
ความสำคัญของการวางแผนการศึกษา	13
ความเป็นมาของการวางแผนการศึกษา	14
การวางแผนการศึกษาในประเทศไทย	15
การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด	17
สภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด	17
ความเป็นมาของการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด	19
หลักการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด	20

ปัจจัยสนับสนุนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด...	22
กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด	27
การประสานงานการวางแผน	43
การประสานแผน	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด .	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรในการวิจัย	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	60
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ..	63
สภาพการวางแผนพัฒนาการศึกษา	63
ปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษา	87
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร	109
5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	113
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	113
วิธีดำเนินการวิจัย	113
สรุปผลการวิจัย	113
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	113
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษา .	114
อภิปรายผล	122
ข้อเสนอแนะ	129

	หน้า
บรรณานุกรม	132
ภาคผนวก	136
เอกสารเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์	137
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	140
ประวัติผู้เขียน	164

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	จำนวนร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา หน้าที่ ประสบการณ์ในการวางแผน และ การศึกษาอบรมด้านการวางแผน	60
2	องค์ประกอบและบทบาทขององค์กรการวางแผนพัฒนาการศึกษา ...	63
3	การเตรียมบุคลากรในการวางแผน	65
4	การจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน	67
5	การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวางแผน	68
6	การศึกษานโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	69
7	การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และ ศิลปวัฒนธรรมจังหวัด	71
8	การรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมขณะดำเนินการวางแผน	72
9	การประชุมของคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และ ศิลปวัฒนธรรมจังหวัด	73
10	การประชุมของคณะทำงานวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด	74
11	ผู้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงาน โครงการ	75
12	พฤติกรรมกรรมการดำเนินการวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด	76
13	การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานวางแผนพัฒนา การศึกษาจังหวัด	78
14	เกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และเกณฑ์ที่ใช้ใน การวิเคราะห์โครงการ ที่กำหนดในแผน	79
15	การได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผน	80
16	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี	81
17	แผนการติดตามประเมินผล	82

18	การปฏิบัติหน้าที่การประสานงานการวางแผนของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด	84
19	การประสานแผนของคณะทำงานวางแผน	85
20	การร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ	86
21	ลักษณะปัญหาขั้นเตรียมการวางแผน	87
22	สาเหตุของปัญหาขั้นเตรียมการวางแผน	88
23	การแก้ปัญหาที่ดำเนินการไปแล้วในขั้นเตรียมการวางแผน	89
24	ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขต่อไปในขั้นเตรียมการวางแผน	90
25	ลักษณะปัญหาขั้นดำเนินการวางแผน	91
26	สาเหตุของปัญหาขั้นดำเนินการวางแผน	92
27	การแก้ปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในขั้นดำเนินการวางแผน	93
28	ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขต่อไปในขั้นดำเนินการวางแผน	94
29	ลักษณะปัญหาขั้นปฏิบัติตามแผน	95
30	สาเหตุของปัญหาขั้นปฏิบัติตามแผน	96
31	การแก้ปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในขั้นปฏิบัติตามแผน	97
32	ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขต่อไปในขั้นปฏิบัติตามแผน	97
33	ลักษณะปัญหาขั้นติดตามและประเมินผล	98
34	สาเหตุของปัญหาขั้นติดตามและประเมินผล	99
35	การแก้ปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในขั้นติดตามประเมินผล	100
36	ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขต่อไปในขั้นติดตามประเมินผล	101
37	ลักษณะปัญหาการประสานงานการวางแผน	102
38	สาเหตุของปัญหาการประสานงานการวางแผน	103
39	การแก้ปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในการประสานงานการวางแผน	104
40	ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขต่อไปในการประสานงานการวางแผน ...	104
41	ลักษณะปัญหาการประสานแผน	105
42	สาเหตุของปัญหาการประสานแผน	106
43	การแก้ปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในการประสานแผน	107
44	ข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขต่อไปในการประสานแผน	108